

18017507

Gedeputeerde Staten**Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
t.a.v. de statengriffier****onderwerp**
Voortgangsrapportage Thermpos Q1**kenmerk**
18016889**behandeld door**
drs. G. van Geffen
+31 118 631715**verzonden**
-2 JULI 2018

Middelburg, 29 juni 2018

Geachte voorzitter,

Conform onze toezegging in de vergadering van Provinciale Staten van 8 juni jongstleden bieden wij u de voortgangsrapportage van Q1 over het project Thermphos aan. Genoemde rapportage zit als bijlage bij deze brief.

Een voortgangsrapportage is altijd een terugblik op al gerealiseerde zaken. Het gaat in dit geval om de periode januari-maart 2018. Zaken die daarna zijn gerealiseerd zullen dus pas in de volgende kwartaalrapportage aan de orde komen, die wij u in september a.s. zullen doen toekomen. Ondertussen wordt er natuurlijk gewoon doorgewerkt aan de sanering. VCB geeft aan dat de verwachting is dat nog steeds binnen de planning en binnen de begroting wordt gebleven. De verwachting is dat door efficiënter werken de totale planning zeer waarschijnlijk wordt ingelopen. Het is nog te vroeg om hier een nieuwe einddatum aan te verbinden. Zodra er meer zekerheid is zal deze worden gecommuniceerd.

In de rapportage wordt ingegaan op de volgende aspecten:

- Scope
- Planning
- Voortgang
- Financiën
- Risico's
- Veiligheid

Met deze informatie hopen we u voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd. Na de zomer volgt de rapportage over het tweede kwartaal.

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

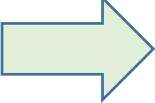
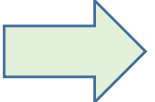
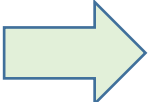
A.W. Smit, secretaris

Bijlagen: 1.

Kwartaalrapportage Sanering voormalig Thermphos terrein

1^e kwartaal 2018

Tijd/voortgang		<p>De werkzaamheden verlopen volgens planning.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Van het fosforhoudend slik is zo'n 37% nu verwerkt. • Alle radioactieve bronnen uit de wanden van de ovens zijn verwijderd. Dit is ongeveer 90% van de radioactieve bronnen.
Geld		<p>Nu zowel de Samenwerkingsovereenkomst als de Financieringsovereenkomst zijn ondertekend, is het geld beschikbaar om de sanering conform de planning af te ronden.</p>
Risico's		<p>Het grootste risico is dat de tijd niet gehaald gaat worden of het project duurder uit gaat vallen. Dit risico kan zich voordoen op het moment dat zaken naar voren komen die nu nog niet bekend zijn.</p> <p>Op dit moment zijn de grootste risico's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asbest dat wordt gevonden bij demonteren van installaties en de bijbehorende saneringsmethode. Het is niet mogelijk om volledig zicht te hebben op alle aanwezige asbest voordat een installatie wordt gesloopt. • Het risico op niet te reinigen radioactief materiaal, waarvoor extra kosten moeten worden gemaakt bij de afvoer. • Het nog niet beschikbaar zijn van een verwerkingsmethode voor fosfor besmette grove delen.

Neutraal

Positief

Negatief

Inleiding

Na het faillissement van fosforfabriek Thermphos in 2012 is de provincie Zeeland, na het niet doorgaan van doorstartpogingen, vanuit haar verplichtingen in het kader van de Wabo (Omgevingsrecht) partij geworden in de sanering van het voormalige Thermphos-terrein. Vanuit de provinciale verantwoordelijkheden en het grote belang om zorg te dragen voor de (omgevings)veiligheid is in 2014 via overeenkomsten met Zeeland Seaports en de curatoren van Thermphos zeker gesteld dat de eerste fase sanering kon starten, in de wetenschap dat op dat moment aanvullende middelen voor verdere fasen ontbraken. De complexe problematiek die toen al in beeld was, is in de praktijk nog weerbarstiger gebleken dan in 2014 verwacht.

Op verzoek van de provincie heeft Van Citters Beheer op 31 maart 2017 een Plan van Aanpak uitgebracht. In dat PvA is in beeld gebracht wat noodzakelijk zou zijn voor de totale sanering. Als gevolg van veranderende regelgeving en de uitloop (en hogere kosten) van de eerste fase werkzaamheden is de totale kostenraming ten opzichte van de inschattingen uit 2014 gestegen. Op 21 april 2017 hebben Provinciale Staten in een breed gesteunde motie aan GS de opdracht gegeven: "Een totaaldeal (Thermphosdeal) te maken met Zeeland Seaports, Rijksoverheid en Europese Unie inclusief een sluitende financiële paragraaf en sluitende afspraken vanuit ieders rol." Het standpunt van de provincie was dat zonder totaaldeal de provincie enkel kon worden aangesproken op de verantwoordelijkheden met betrekking tot het komen tot een passief veilige situatie.

In opdracht van Zeeland Seaports en Provincie Zeeland heeft het bureau Fakton een nadere analyse gemaakt van het Plan van Aanpak, waarbij tevens toekomstige opbrengsten van het terrein in beeld zijn gebracht. Tegelijkertijd is, op basis van de bevindingen uit het plan van aanpak, een brief aan de coalitieonderhandelaars gestuurd met het verzoek om financiële en inhoudelijke hulp bij het plan voor de uitvoering van de totale sanering. Een afschrift van die brief is aan de betrokken ministers gestuurd.

Het kabinet heeft, naar aanleiding van deze vragen vanuit Zeeland, besloten een commissie onder leiding van de heer Samsom in te stellen om onderzoek te doen naar de sanering van het Thermphos-terrein en te bezien of en zo, ja welke Rijksbetrokkenheid wenselijk is. Op 30 juni 2017 heeft de commissie haar opdracht ontvangen en die vervolgens vanwege de urgentie die werd gezien in zeer hoog tempo uitgevoerd. Op 23 augustus is het advies van de Commissie Samsom, onder de titel 'Saneren doe je samen', aan de Tweede Kamer en de Provincie Zeeland gestuurd.

Advies Commissie Samsom

De kern van het advies is om geen onderscheid meer te maken in de verschillende (juridische) verantwoordelijkheden die verschillende partijen hebben en de vraag wie in welke mate daardoor een bijdrage moet leveren aan de sanering van het Thermphos-terrein, maar om gezamenlijk met drie partijen (Rijk, provincie en ZSP) de verantwoordelijkheid voor de totale sanering te nemen. Er wordt enkel nog onderscheid gemaakt tussen enerzijds de sanering en anderzijds de heruitgifte van het terrein. De sanering moet, zoals de titel van het rapport 'Saneren doe je Samen' ook aangeeft, een gezamenlijke verantwoordelijkheid zijn. De heruitgifte van het terrein is een verantwoordelijkheid van Zeeland Seaports. Over de opbrengsten (negatief/positief) dienen volgens het advies nog wel nadere afspraken te worden gemaakt.

Nu voor de totale sanering door Rijk, Provincie en Zeeland Seaports (inmiddels: North Sea Port) de middelen beschikbaar zijn gesteld, kan worden gestuurd op een optimale invulling van het saneringsproces.

De Commissie Samsom verwacht - met de nodige voorzichtigheid - dat voor de sanering in totaal € 129,5 miljoen benodigd is. De Commissie baseert dat bedrag op de base case qua kosten uit het Fakton-rapport (€ 106,5 miljoen), aangevuld met een risicoreserve. Samen met indexering tot en met 2020 leidt dat tot totaal geschatte kosten van € 129,5 miljoen. Het beeld van de commissie is dat hiermee een realistische kostenschatting is gepleegd. Om het tekort te bepalen heeft de Commissie eerst de al gereserveerde middelen bij provincie, Van Citters Beheer (VCB) en ZSP in beeld gebracht. Bij de Provincie Zeeland is voor 2017 en 2018 € 16,6 miljoen reeds betaald danwel gereserveerd voor

Thermphos. De commissie adviseert aanvullend € 83 miljoen gelijk te verdelen over Rijk, Zeeland Seaports en Provincie Zeeland. Dit betekent voor de Provincie Zeeland een extra bijdrage van € 27,7 miljoen.

Belangrijk element in het advies is dat alle partijen ook ieder voor 1/3e delen in de mee- en tegenvallers van de totale sanering, zodat alle partijen hetzelfde belang hebben. Samen met het ministerie van I&W (dat partij is namens het Rijk) en Zeeland Seaports wordt ingezet op het sturen op risico's en het beheersen van de kosten tijdens de uitvoering.

Eind 2017 en begin 2018 zijn respectievelijk de Financieringsovereenkomst en Samenwerkingsovereenkomst tussen de partijen gesloten en de benodigde middelen beschikbaar gekomen. Gezien de financiële bijdrage en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor mee- en tegenvallers zal de Provincie als mede-opdrachtgever moeten sturen op de opdracht voor de sanering, de kosten en de risicobeheersing. Om hieraan invulling te kunnen geven worden kwartaalrapportages opgeleverd door Van Citters Beheer. Samen met het Rijk (ministerie van I&W) en Zeeland Seaports is verdere invulling gegeven aan de eisen die aan deze rapportages worden gesteld en zijn hierover afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst opgenomen. Van Citters Beheer levert deze kwartaalrapportages en de stuurgroep 'Sanering voormalig Thermphos terrein' stelt de kwartaalrapportages vast, conform de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst. Door de Provincie wordt vanuit deze kwartaalrapportages een rapportage opgesteld met de bestuurlijke aspecten die van belang zijn voor de controlerende taak van Provinciale Staten. Deze rapportages worden vooraf afgestemd met de andere partijen betrokken bij de sanering.

Gerapporteerd wordt op de volgende bestuurlijke aspecten

- A. Scope
- B. Planning
- C. Voortgang
- D. Financiën
- E. Risico's
- F. Veiligheid

A. Scope

1. Het voormalig Thermphos terrein wordt door Van Citters Beheer gesaneerd conform het Plan van Aanpak.
2. Het doel van het Project is:
 - a. het op een veilige en verantwoorde wijze ontvlechten, ontmantelen en slopen van de zich op het voormalige Thermphos terrein bevindende installaties en gebouwen, inclusief fundaties, wegen en ondergrondse infrastructuur tot een diepte van 2 meter onder maaiveld.
 - b. het voormalige Thermphos terrein zodanig te saneren dat het terrein na afloop van de werkzaamheden geschikt is voor nieuwe uitgifte als haven- en/of industrieterrein milieucategorie 5. Hierbij is het uitgangspunt dat het terrein milieu- en omgevingsveilig is volgens geldende wet- en regelgeving en de bodemkwaliteit voldoet aan de klasse industrie.
3. Het Project valt in elk geval uiteen in de Project- en beheersorganisatie en de volgende deelprojecten:
 - a. Deelproject 1 – Fosforveilig stellen
 - b. Deelproject 2 – Reststoffen
 - c. Deelproject 3 – Ontvlechting en sloop van installaties en gebouwen

- d. Deelproject 4 – Bodemsanering
4. Naast de in het derde lid genoemde deelprojecten behoort tot het Project het veilig beheer van het terrein en de installaties op het voormalige Thermphos terrein gedurende de uitvoering van het gehele Project.

De scope van het project is in het 1^e kwartaal niet gewijzigd. Wijziging van de scope is onderhevig aan goedkeuring van de drie financierende partijen, conform de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst Sanering voormalig Thermphos terrein.

B. Planning

In het Plan van Aanpak is een overall planning opgenomen voor de sanering, omvattende alle deelprojecten. Deze sluit op 31-12-2021, waarna de oplevering van het project staat gepland. De werkzaamheden verlopen vooralsnog volgens planning. Om die reden is geen wijziging aangebracht in de planning. Ook hier geldt dat over de procedure tot wijziging van de planning afspraken zijn gemaakt in de samenwerkingsovereenkomst.

C. Voortgang

Deelproject 1 Fosforveilig stellen

Globale peilingen geven aan dat er bij de start van het saneringsproject 3.339 ton fosforslik in opslagtanks, vaten en installaties aanwezig was. Inmiddels is, op basis van nieuwe peilingen, bepaald dat eind 1^e kwartaal 2018, ruim een derde hiervan verwerkt en is 340 ton calcinaat geproduceerd.

Van Citters Beheer houdt vanaf 1 januari 2018 maandelijks bij hoeveel ton calcinaat geproduceerd wordt, omdat de hoeveelheid calcinaat de beste indicator vormt om te bepalen hoeveel fosforslik is verwerkt. Halfjaarlijks voert het bedrijf nieuwe peilingen uit om de voortgang te controleren.

Het eerste kwartaal van 2018 is gestart met het uitruimen van de drie fosforovens in het Ovenhuis. De volgende activiteiten zijn uitgevoerd:

- Het uitboren en verwijderen van negentig radioactieve bronnen uit de ovenwanden.
- Het uitbouwen en afvoeren van zes transformatoren (twee per oven).
- Het reinigen en demonteren van de ontcyaniseringsinstallatie.
- Het verwijderen van een groot deel van de installatie, bevestiging en hydrauliek van de elektrodes van de ovens.
- Het uitbouwen en afvoeren van de zogenaamde Tyffassungen.

Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het verder fosforveilig maken en uitruimen van het ovenhuis in het tweede en derde kwartaal.

Voor het gecontroleerd en veilig reinigen van alle materialen die fosforresten bevatten is een nieuwe spuitplaats ontworpen, gebouwd en ingericht. In week 14 is de spuitplaats in gebruik genomen.

Met het reinigen van met radioactiviteit verontreinigde gebouwen of installatie-onderdelen wordt naar verwachting op 1 juni 2018 gestart.

De beëindigingsvergunning Kernenergiewet van de ANVS (Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming) is op 28 mei definitief geworden, hetgeen betekent dat alle nucleair gerelateerde werkzaamheden binnen het project kunnen worden uitgevoerd.

Deelproject 2 – Reststoffen

Bij het verwerken van afvalstoffen checkt VCB alle afvalstoffen op mogelijk hergebruik door andere partijen. Dit beperkt de hoeveelheid afval en zo vinden reststoffen hun weg in productieprocessen bij andere bedrijven.

In 2017 heeft VCB zo'n 250 ton klein gevaarlijk afval naar gespecialiseerde afvalverwerkers gebracht. Daarmee is vrijwel alle gevaarlijk afval inmiddels van het terrein af.

Op het terrein lag 140 ton Ferro Fosfor, hiervan is 120 ton afgevoerd. Daarnaast is grind en cokes afgevoerd en zijn op de spuitplaats gereinigde materialen afgevoerd.

In het eerste kwartaal van 2018 zijn de eerste big bags met calcinaat naar de Deponie op de Maasvlakte gebracht.

Bij de wassing van verbrandingsgassen in de Calciner ontstaat fosforzuur. VCB heeft hiervoor een afnemer gevonden. Inmiddels hebben (eind 1^e kwartaal) negen vrachten van 26 ton het terrein verlaten.

Bij de sloop van de Zoutverlading bleek tegen de verwachting in nog fosforzout in de zoutbunkers te zitten. Dit zout, in totaal zo'n 15 containers van 20m³, moet nog worden afgevoerd.

Deelproject 3 – Ontvlechting en sloop installaties en gebouwen

Het inventariseren van mogelijk aanwezig asbest in installaties en gebouwen is in volle gang. Het aanwezige asbest in de Zoutverlading en de Zoutfabriek is inmiddels gesaneerd volgens geldende wet- en regelgeving.

VCB heeft in kaart gebracht op welke manier gebouwen met elkaar verweven zijn door o.a. kabels en leidingen voor utilities (o.a. stroom, gas, water), brandmeldinstallaties en omroepsystemen. Dat inzicht is noodzakelijk om op een veilige manier gebouwen te kunnen slopen.

In het eerste kwartaal heeft VCB, na de noodzakelijke asbestsanering, de Zoutverlading en een deel van de Zoutfabriek gesloopt.

Deelproject 4 – bodemsanering

Om een gedegen plan voor bodemsanering te kunnen opstellen heeft VCB de reeds aanwezige bodemrapportages verzameld en beoordeeld. Onder meer op basis daarvan stelt VCB de komende periode een plan op voor nieuwe en/of aanvullende bodemonderzoeken. Deze onderzoeken vormen straks de basis voor het definitieve bodemsaneringsplan.

D. Financiën

De kosten voor de totale sanering zijn geraamd op in totaal € 129,5 miljoen. Dit bedrag is gesplitst in een uitvoeringsbudget van € 111,7 miljoen en risicoreserve van € 17,8 miljoen. De verdeling over de partijen, zoals vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst is als volgt:

Rijk	€ 27,7 miljoen
Zeeland Seaports	€ 47,7 miljoen
Provincie Zeeland	€ 41,75 miljoen
Bijdrage vòòr april	€ 2,37 miljoen
Van Citters Beheer	€ 9,98 miljoen

Ultimo 1^e kwartaal 2018 is ca. € 25 miljoen van het beschikbare budget besteed aan de sanering. Verder is voor ca. € 15 miljoen aan verplichtingen aangegaan. In totaal resteert nog een bedrag van ca. € 89 miljoen aan op te dragen werkzaamheden.

Alle partijen verstrekken voorschotten naar rato van de door hun toegezegde bedragen. Tot eind 1^e kwartaal zijn de volgende voorschotten verstrekt:

Rijk	€ 7,2 miljoen
Zeeland Seaports	€ 7,5 miljoen
Provincie Zeeland	€ 7,5 miljoen

VCB geeft aan dat de resterende werkzaamheden naar verwachting binnen het beschikbare budget kunnen worden uitgevoerd. Uiteraard worden nog wel risico's geïdentificeerd. Daar wordt onder E op teruggekomen.

E. Risico's

VCB actualiseert het risicodossier voor de sanering maandelijks. Onderdeel hiervan is dat de beheersmaatregelen geëvalueerd worden en waar nodig worden beheersmaatregelen aangepast. Het risicomangement streeft naar een beheersing van alle risico's tot een niveau waarop de restrisico's niet meer kritisch zijn en een indexwaarde hebben van een aanvaardbaar niveau.

Het grootste risico is dat de planning niet gehaald gaat worden of het project duurder uit gaat vallen. Dit risico kan zich voordoen op het moment dat zaken naar voren komen die nu nog niet bekend zijn.

In het 1^e kwartaal zijn de volgende grootste risico's geïdentificeerd:

1. Asbest dat wordt gevonden bij demonteren van installaties en de bijbehorende saneringsmethode. Het is niet mogelijk om volledig zicht te hebben op alle aanwezige asbest voordat een installatie wordt gesloopt.
2. Het risico op niet te reinigen radioactief materiaal, waarvoor extra kosten moeten worden gemaakt bij de afvoer.
3. Het nog niet beschikbaar zijn van een verwerkingsmethode voor fosfor besmette grove delen, zoals ovenruimtemateriaal.

F. Veiligheid

VCB is gestart met de update van de risico-inventarisatie voor de externe veiligheid, conform hetgeen in de samenwerkingsovereenkomst is afgesproken. VCB levert binnen drie maanden na ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst een rapportage op waarin zij de actuele risico's van de aanwezigheid en verwerking van fosfor op het voormalige Thermphos terrein voor omwonenden in kaart brengt. Over deze rapportage gaat VCB in overleg met de bevoegde gezagen.

Als vanzelfsprekend wordt ook de risico inventarisatie interne veiligheid up to date gehouden en controle uitgeoefend door de bevoegde gezagen.